

GENERALINIO ADVOKATO

JÁN MAZÁK IŠVADA,

pateikta 2007 m. gruodžio 13 d.¹

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra pirmasis, susijęs su 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinamos Direktyvą 96/92/EB (toliau – Direktyva)², aiškinimu.

4. Pagrindinėje byloje nagrinėjama sistema yra Leipcigo-Halės oro uoste, o ją eksploatuoja oro uostą valdanti bendrovė, aprūpinanti energija save pačią ir dar 93 oro uoste veikiančias įmones.

2. Nuostata, kurią turi išaiškinti Teisingumo Teismas, – tai šios Direktyvos 20 straipsnio 1 dalis, susijusi su trečiųjų šalių laisva prieiga prie elektros energijos perdavimo ir paskirstymo sistemų.

I — Reikšmingi teisės aktai**A — Bendrijos teisės aktai**

3. Klausimas iškilo todėl, kad pagal Vokietijos įstatymus aprūpinimo energija sistemoms, esančioms įmonės teritorijoje (vadinamos „įmonės tinklais“ arba „Betriebsnetze“), tam tikromis aplinkybėmis gali būti netaikomas, *inter alia*, trečiųjų šalių prieigos prie tinklo principas.

5. Direktyvos 2 straipsnis apibrėžia šias sąvokas:

„5) „paskirstymas“ – tai elektros energijos transportavimas labai aukštos, aukštos ir nelabai aukštos įtampos paskirstymo sistemomis, siekiant pristatyti ją vartotojams, išskyrus tiekimą;

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — OL L 176, p. 37.

6) „paskirstymo sistemos operatorius“ – tai fizinis ar juridinis asmuo, atsakingas už paskirstymo sistemos eksploatavimą ir techninės priežiūros užtikrinimą, o, kai būtina – ir už jos plėtrą konkrečioje vietovėje, bei, tam tikrais atvejais, už jos sujungimą su kitomis sistemomis, bei už tai, kad būtų užtikrintos sistemos ilgalaikės galimybės atsakyti į pagrįstą elektros energijos paskirstymo paklausą;

<...>

26) „maža atskira sistema“ – tai bet kuri sistema, 1996 metais suvartojusi mažiau kaip 3000 GWh, kai mažiau kaip 5 % per metus suvartotos energijos gaunama sujungiant su kitomis sistemomis;

27) „atskira mikrosistema“ – tai bet kuri sistema, 1996 metais suvartojusi mažiau kaip 500 GWh, kai nėra sujungiami su kitomis sistemomis;

<...>“

6. Direktyvos 3 straipsnio 8 dalis nustato:

„Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti 6, 7, 20 ir 22 straipsnių nuostatų, jeigu šių nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdys vykdyti elektros energijos įmonėms nustatytus įsipareigojimus atsižvelgiant į bendrą ekonominį interesą ir jeigu tai nedarys tokios įtakos prekybos plėtrai, kuri būtų priešinga Bendrijos interesams. Bendrijos interesai, laikantis šios direktyvos ir Sutarties 86 straipsnio, be kita ko, apima konkurenciją, kiek tai susiję su reikalavimus atitinkančiais vartotojais.“

7. Direktyvos 13 straipsnyje numatyta:

„Paskirstymo sistemos operatorių paskyrimas

Laikotarpiui, kurį valstybės narės nustato, atsižvelgdamos į veiksmingumą ir ekonominę pusiausvyrą, valstybės narės paskiria vieną ar kelis paskirstymo sistemos operatorius arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms priklauso paskirstymo sistemos arba kurios yra atsakingos už šias sistemas. Valstybės narės užtikrina, kad paskirstymo sistemos operatoriai laikytųsi 14–16 straipsnių.“

8. Direktyvos 20 straipsnis numato:

B — *Nacionalinės teisės aktai*

„Trečiųjų šalių prieiga

1. Valstybės narės užtikrina, kad būtų įgyvendinta paskelbtais tarifais pagrįsta sistema, pagal kurią trečiosioms šalims suteikiama prieiga prie perdavimo ir paskirstymo sistemų, taikoma visiems reikalavimus atitinkantiems vartotojams, ir kad ši sistema būtų taikoma objektyviai, nediskriminuojant sistemos vartotojų. Valstybės narės užtikrina, kad šie tarifai arba jų apskaičiavimo metodika būtų patvirtinta laikantis 23 straipsnio iki jų įsigaliojimo ir kad šie tarifai (jei patvirtinama vien tik metodika – ši metodika) būtų viešai paskelbti iki jų įsigaliojimo.

2. Perdavimo ar paskirstymo sistemos operatorius gali neleisti prisijungti prie sistemos, jeigu trūksta būtinų pajėgumų. Pateikiamos tinkamai motyvuotos atsisakymo priežastys, visų pirma atsižvelgiant į 3 straipsnį. Tam tikrais atvejais, kai atsisakoma leisti prisijungti, valstybės narės užtikrina, kad perdavimo ar paskirstymo sistemos operatorius pateiktų atitinkamos informacijos apie priemones, kurių reikia imtis tinklui sustiprinti. Iš šalies, kuri prašo šios informacijos, gali būti imamas priimtinas mokestis, atspindintis šios informacijos pateikimo išlaidas.“

9. Aprūpinimo elektros energija ir dujomis įstatymas (*Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung*, taip pat vadinamas *Energiewirtschaftsgesetz*, toliau – *EnWG*) Vokietijoje yra pagrindinis teisės aktas, įgyvendinantis Direktyvą 2003/54.

10. *EnWG* 3 straipsnio („Sąvokos“) 17 punktą nustato:

„Aprūpinimo energija sistemos, skirtos bendram aprūpinimui energija reikalauja energijos tiekimo sistemos, naudojamas paskirstyti energiją tretiesiems asmenims ir pagal savo dydį nuo pat pradžių neskirtas tiekti energiją tik tam tikriems, jau įrengiant sistemą nustatytiems arba galintiems būti nustatytiems galutiniams vartotojams, kuriomis energija iš esmės gali būti tiekiamas bet kuriam galutiniam vartotojui.“

11. *EnWG* 20 straipsnis įtvirtina trečiųjų šalių prieigos prie „aprūpinimo energija sistemų“ principą:

„Prieiga prie aprūpinimo energija sistemų

12. 21 straipsnyje išdėstyti „Prieigos prie sistemos sąlygos ir tarifai“ ir nustatyta:

„1. Prieigos prie sistemų sąlygos ir tarifai turi būti pagrįsti, nediskriminuojantys, skaidrūs ir neturi būti mažiau palankūs už tuos, kuriuos sistemų operatoriai panašiais atvejais taiko už paslaugas savo įmonės viduje ar susijusioms arba asocijuotoms įmonėms ir kurių reikalaujama faktiškai arba juos įskaičiavus į kitas kainas. <...>“

1. Aprūpinimo energija sistemų operatoriai, vadovaudamiesi objektyviais kriterijais ir nediskriminuodami, privalo suteikti prieigą prie sistemos bet kuriam asmeniui; jie taip pat turi paskelbti internete prieigos prie sistemos sąlygas, įskaitant tipines sutartis ir tarifus. Kiek tai reikalinga užtikrinant veiksmingą prieigą prie sistemos, šie operatoriai privalo bendradarbiauti. <...>

13. *EnWG* 110 straipsnio 1 dalis – tai nuostata, konkrečiai skirta „privatiems aprūpinimo energija tinklams“ („Objektnetze“). Joje nustatyta:

„Šio įstatymo 2 ir 3 dalys bei 4, 52 ir 92 straipsniai netaikomi tais atvejais, kai eksploatuojamos aprūpinimo energija sistemos:

2. Aprūpinimo energija sistemų operatoriams leidžiama atsisakyti suteikti prieigą, nurodytą 1 dalyje, jeigu, tinkamai atsižvelgdami į šio įstatymo 1 straipsnyje numatytus tikslus, jie įrodo, kad dėl eksploatacinių arba kitų priežasčių yra neįmanoma ir neprotinga suteikti prieigą prie sistemos. <...>“

1) erdvės atžvilgiu įrengtos vieną funkcinių vienetą sudarančios įmonės teritorijoje ir daugiausia naudojamos energijai

perduoti įmonės viduje arba susijusioms įmonėms šio įstatymo 3 straipsnio 38 punkto prasme³;

3) erdvės atžvilgiu įrengtos vieną funkcinių vienetą sudarančioje teritorijoje ir daugiausia naudojamos savoms reikmėms skirtai energijai tiekti⁵;

2) erdvės atžvilgiu įrengtos vieną funkcinių vienetą sudarančioje privačioje teritorijoje ir sistemos operatoriaus arba įgaliootojo asmens naudojamos aprūpinti energija galutinius vartotojus, kuriuos galima nustatyti pagal bendrą ir viršesnę komercinę tikslą⁴,

a) kuris yra platesnis nei vien komercinės nuomos santykiai ir

b) kuris nepagrįstai apsunkintų šio straipsnio pradžioje nurodytų nuostatų taikymą;

arba

jeigu aprūpinimo energija sistema nenaudojama bendram energijos tiekimui šio įstatymo 3 straipsnio 17 punkto prasme ir privačių aprūpinimo energija tinklų operatorius arba jo įgaliotinis turi personalo, techninius ir ekonominius pajėgumus ilgalaikiam sistemos eksploatavimui pagal šio įstatymo nuostatas užtikrinti.“

14. Jeigu privatus aprūpinimo energija tinklai atitinka *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1, 2 arba 3 punktuose įtvirtintus kriterijus, jiems netaikomos įvairios *EnWG* nuostatos, įskaitant tas, kurios susijusios su trečiųjų šalių prieiga prie tinklo.

3 — Jos vadinamos „įmonės tinklais“ („Betriebsnetze“).

4 — Vadinamos „paslaugų tinklais“ („Dienstleistungsnetze“).

5 — Vadinamos „tiekimu sau pačiam tinklais“ („Eigenversorgungsnetze“).

II — Faktinės aplinkybės, procedūra nacionaliniame teisme ir klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą

EnWG 110 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktų reikalavimus.

15. *Flughafen Leipzig/Halle GmbH* (toliau – FLH) yra Leipcigo-Halės oro uosto valdymo bendrovė. Ši bendrovė taip pat valdo aprūpinimo energija sistemą, kuria elektros energija yra tiekiamą jai pačiai ir dar 93 oro uoste veikiančioms įmonėms. 2004 m. per šią sistemą patiektos ir suvartotos energijos kiekis sudarė apie 22 200 MWh, iš kurių pati FLH suvartojo 85,4 %, o kitos oro uoste veikiančios įmonės – apie 3 800 MWh arba 14,6 %.

18. Kadangi šis sprendimas tariamai galėjo užkirsti kelią trečiosioms šalims, pavyzdžiui, *citiworks*, gauti prieigą prie FLH valdomos sistemos Leipcigo-Halės oro uoste ir aprūpinti energija šiame oro uoste esančius vartotojus, *citiworks* pateikė skundą dėl šio sprendimo *Oberlandesgericht Dresden* (Drezdeno aukštesniajam apygardos teismui).

16. Nuo 2004 m. pradžios elektros energijos tiekimo įmonė *citiworks AG* (toliau – *citiworks*) tiekė elektros energiją Leipcigo-Halės oro uoste veikiančiai bendrovei *DFS Deutsche Flugsicherung GmbH*.

17. 2006 m. liepos 12 d. Saksonijos ekonomikos ir darbo ministerija kaip federalinės žemės reguliavimo institucija patenkino FLH prašymą ir priėmė sprendimą, kuriame FLH valdomą aprūpinimo energija tinklą Leipcigo-Halės oro uoste pripažino „privatiu aprūpinimo energija tinklu“, kuris atitinka

19. *Oberlandesgericht* nuomone, kadangi atitinkamų *EnWG* nuostatų laikymasis nesukelia FLH neprotingos naštos, vertinama sistema negali būti pripažįstama „paslaugų tinklu“ pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 2 punktą. Vis dėlto sistema atitinka *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto sąlygas ir todėl gali būti pripažįstama „įmonės tinklu“, ir jai gali būti netaikomos, *inter alia*, *EnWG* nuostatos dėl trečiųjų šalių prieigos. Todėl pagal nacionalinę teisę *citiworks* ieškiny iš esmės yra nepagrįstas. Tačiau *Oberlandesgericht* abejoja, ar *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas atitinka Direktyvos 2003/54 20 straipsnio 1 dalį.

20. Todėl 2006 m. spalio 17 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2006 m. spalio 24 d., *Oberlandesgericht Dresden* (Vokietija) kartelių bylų kolegija nutarė sustabdyti bylą ir pateikti Europos Bendrijų Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl šio klausimo:

22. Posėdis buvo surengtas 2007 m. rugsėjo 20 dieną.

IV — Pagrindiniai šalių argumentai

„Ar Aprūpinimo elektros energija ir dujomis įstatymo (*Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung*, arba *EnWG*) 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB 20 straipsnio 1 dalį atitinka ir tuomet, kai esant šio 110 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytoms sąlygoms bendrosios nuostatos apie prieigą prie sistemos (*EnWG* 20–28a straipsniai) vadinamajam „įmonės tinklui“ netaikomos net tuo atveju, jeigu laisva prieiga prie sistemos nesukelia neprotingos naštos?“

A — *Citiworks*

23. *Citiworks* teigia, kad *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas neatitinka Direktyvos 20 straipsnio.

24. *Citiworks* atkreipia dėmesį, kad vienas iš pagrindinių Direktyvos tikslų yra užtikrinti energijos tiekėjų teisę į prieigą prie viso aprūpinimo energija tinklo tam, kad vartotojai galėtų laisvai pasirinkti tiekėją. Tačiau *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas pažeidžia pareigą užtikrinti prieigą prie tinklo.

III — Procedūra Teisingumo Teisme

21. Teisingumo Teisme buvo gautos rašytinės pastabos iš *citiworks*, Saksonijos ekonomikos ir darbo ministerijos kaip federalinės žemės reguliavimo institucijos, FLH, Komisijos ir Vokietijos, Lenkijos bei Jungtinės Karalystės vyriausybių.

25. *Citiworks* nurodo, kad išimtis pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą praktiškai yra automatinė. Dauguma kompetentingų reguliavimo institucijų federaliniu ir federalinių žemių lygmeniu laikosi pozicijos, kad jeigu tenkinamos *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto sąlygos, jis taikomas

tiesiogiai. Nors nemažai sistemų operatorių, siekdami, kad ši nuostata būtų pripažinta taikytina jų sistemai, pateikia prašymus, kiti operatoriai preziumuoja, kad yra įvykdę šios nuostatos reikalavimus, ir nepateikia jokio prašymo pripažinti šią aplinkybę.

tokios bendros ir automatinės išimties, kokia yra, pavyzdžiui, *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkte.

26. Be to, nė viena Direktyvos nuostata neleidžia valstybėms narėms laisvai nuspręsti, kuriais atvejais jos gali nukrypti nuo prieigos prie tinklo laisvės principo.

B — *FLH*

27. Direktyvos 26 straipsnyje numatyta išimtis mažoms atskiroms sistemoms nepateisina tokios nuostatos kaip *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas, nes Vokietija Komisijai nepateikė prašymų leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, o į nacionalinės nuostatos taikymo sritį patenkančios sistemos nėra Direktyvos 2 straipsnio 26 ir 27 punktuose apibrėžtos mažos atskiros sistemos ar atskiros mikrosistemos.

29. Visų pirma, *FLH* teigia, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtinas, nes Teisingumo Teismui pateiktas klausimas yra hipotetinis. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas šiame klausime nurodo neegzistuojančią *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto redakciją. Be to, atsakymas į šį klausimą nėra svarbus sprendžiant ginčą pagrindinėje byloje.

28. Direktyva neleidžia spręsti apie bendrą pareigos suteikti trečiųjų šalių prieigą dėl struktūrinių priežasčių išimtį. Nors reikia sutikti, kad pareiga suteikti trečiųjų šalių prieigą mažoms sistemoms gali būti neproporcingai didelė našta, tai negali pateisinti

30. Dėl bylos esmės *FLH* teigia, kad *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas atitinka Bendrijos teisę. Į šios nuostatos taikymo sritį patenkančios sistemos yra bendrovių vidaus sistemos, sukurtos, kad bendrovės apsirūpintų energija pačios; tokios sistemos nedaro poveikio konkurencijai. Todėl jos nepatenka į Direktyvos taikymo sritį.

31. Tai iliustruoja ir tas faktas, kad vartojimas vertinamoje sistemoje yra daug mažesnis nei Direktyvos 2 straipsnio 27 punkte apibrėžtoje „atskiroje mikrosistemoje“⁶. Todėl nepanašu, kad išimtys tokiai sistemai galėtų reikšmingai iškraipyti konkurenciją energijos vidaus rinkoje.

34. Dėl šių priežasčių *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas atitinka Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

C — Saksonijos ekonomikos ir darbo ministerija

32. *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas yra viso labo diskrecinių įgaliojimų, kurių turėjo Vokietijos įstatymų leidėjas perkeldamas Direktyvą, išraiška. Iš tiesų Direktyvos 3 straipsnio 8 dalis, 13 straipsnis, 15 straipsnio 2 dalies d punktas, 15 straipsnio 2 dalies paskutinysis sakinytis ir 20 straipsnio 1 dalis numato nemažai galimybių nukrypti nuo nuostatų dėl atskyrimo, sujungimo ir prieigos prie tinklo.

35. Ši šalis teigia, kad nagrinėjamoje byloje vertinama sistema, kuriai gali būti taikoma išimtis pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalį, nėra nei perdavimo, nei paskirstymo sistema Direktyvos prasme, o sistema, daugiausia naudojama energijai pačios FLH vartojimui perduoti. Taigi sistema nepatenka į Direktyvos taikymo sritį, ir pagal Direktyvos nuostatas nėra pareigos suteikti trečiosioms šalims prieigą prie tokios sistemos.

33. FLH pabrėžia, kad ji yra bendrovė, teikianti bendro ekonominio intereso paslaugas Direktyvos 3 straipsnio 8 dalies prasme, o ne vien paprasčiausias energijos skirstytojas. Šiai bendrovei tenka oro uosto valdymo pareiga. Todėl jos valdoma privati aprūpinimo energija sistema nėra paskirstymo sistema Direktyvos prasme.

36. Be to, FLH negali būti laikoma paskirstymo sistemos operatoriumi Direktyvos 2 straipsnio 6 punkto prasme, nes jos pagrindinė veikla – valdyti oro uostą; dėl šios priežasties ši bendrovė negali visiškai įvykdyti paskirstymo sistemos operatoriui tenkančių pareigų.

6 — „Atskira mikrosistema“ – tai bet kuri sistema, kurioje 1996 metais buvo suvartota mažiau kaip 500 GWh. Suvartojimas vertinamame tinkle 1996 m. nėra žinomas, tačiau iš bylos dokumentų matyti, kad 2000–2007 m. vartojimas svyravo nuo 19 GWh iki 23 GWh.

37. Taigi *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas yra susijęs tik su tokiomis siste-

momis, kurios nepatenka į Direktyvos taikymo sritį, ir todėl atitinka Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

trečiųjų šalių nėra. Todėl energijos rinkos liberalizavimo taisyklės taikomos tik tokioms sistemoms, kuriose dalyvauja trečiosios šalys.

D — Vokietijos vyriausybė

38. Vokietijos vyriausybė teigia, kad Direktyvą aiškinant sisteminiu ir teleologiniu būdu į jos taikymo sritį nepatenka „vartotojo sistemos“. Vartotojo sistema yra galutinio vartotojo elektros energijos įrenginiai, prie kurių taip pat priskirtinos tokių vartotojų sukurtos sistemos ir kuriais energija paskirstoma uždarose sistemoje.

39. Kaip akivaizdu iš Direktyvos 2 straipsnio 6 punkte įtvirtinto „paskirstymo sistemos operatoriaus“ apibrėžimo ir Direktyvos 14 straipsnyje išdėstytų tokių operatorių pareigų, Direktyva taikoma tik bendrovėms, eksploatuojančioms paskirstymo sistemas, kurios yra naudojamos aprūpinti energiją visuomenei, o vartotojo sistemos nėra tokios sistemos.

40. Be to, energijos rinkos liberalizavimo teisės normomis siekiama suteikti trečiosioms šalims teisę laisvai pasirinkti tiekėją. Tačiau vartotojo sistemų atveju tokių

41. Kai kurios sistemos, nors ir aprūpina kelis fizinius ar juridinius asmenis kaip vartotojus, turi būti pripažįstamos vartotojo sistemos, kai tokie aprūpinami vartotojai negali būti laikomi tikrosiomis trečiosiomis šalimis. Taip yra tais atvejais, kai šalys su vartotojo sistemos operatoriumi yra susijungusios į „tiekimo bendruomenę“, atsiradusią dėl faktinių ar teisinių aplinkybių. Kadangi tokie vartotojai sistemos operatoriaus atžvilgiu nėra tikrosios trečiosios šalys, nėra būtina užtikrinti jų teisę laisvai pasirinkti elektros energijos tiekėją, o energijos rinkos liberalizavimo taisyklės jiems netaikomos.

42. *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkte siekiama būtent tokioms sistemoms, kurių atžvilgiu nėra tikrų trečiųjų šalių, daryti pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, išimtį. Todėl ši nuostata atitinka Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

E — *Lenkijos vyriausybė*

43. Lenkijos vyriausybė laikosi nuomonės, kad *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas pažeidžia Direktyvą.

44. Lenkijos vyriausybė primena, kad, kaip akivaizdu ypač iš Direktyvos vienuoliktos konstatuojamosios dalies ir 3 straipsnio 8 dalies, valstybės narės gali numatyti trečiųjų šalių prieigos prie tinklo principo išimtis, tačiau jokių galimybių bendroms išimtims nėra.

45. Direktyvos vienuolikta konstatuojamoji dalis akivaizdžiai rodo, kad mažų sistemų operatoriai gali būti atleidžiami nuo pareigos suteikti trečiosioms šalims prieigą, tik jeigu tokia pareiga jiems sukeltų neproporcingą finansinę ir administracinę naštą. Tikėtina, kad mažiems operatoriams įvykdyti Direktyvoje įtvirtintus reikalavimus yra sunkiau, o, atsižvelgiant į santykinai ribotą jų pardaviamą elektros energijos kiekį, susijusias išlaidas taip pat kur kas sunkiau padengti. Be to, nagrinėjamoje byloje perdavimo sistemos operatorius taip pat turi prisidėti prie elektros energijos tiekimo saugumo.

46. Tačiau norint mažos sistemos operatorių atleisti nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių

prieiga, būtina išnagrinėti, ar tokių pareigų vykdymas sukels neproporcingų išlaidų. Šiuo tikslu kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi atlikti išsamų sistemos operatoriaus padėties ekonominį vertinimą ir nepamiršti, kad turi būti užtikrintas tiekimo saugumas sistemos operatoriaus galutiniams vartotojams.

47. Todėl tokia nacionalinės teisės norma, koks yra *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas, kuris leidžia mažus paskirstymo sistemos operatorius atleisti nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, net tada, kai tokios pareigos atitinkamam operatoriui nesukelia pernelyg didelių sunkumų, pažeidžia Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

F — *Jungtinė Karalystė*

48. Jungtinės Karalystės vyriausybė laikosi nuomonės, kad nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata atitinka Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

49. Ji primena, kad vienas iš pagrindinių Direktyvos tikslų yra sukurti laisvą konkurenciją ir kad ši Direktyva yra ypač nukreipta į bendroves, esančias veiksmingai

konkurencijai trukdančioje monopolinėje arba beveik monopolinėje padėtyje. O mažos elektros energijos bendrovės ir įmonės, netiekiančios elektros energijos namų ūkio vartotojams, nėra Bendrijos teisės aktų leidėjo dėmesio centre. Be to, įvykdyti pareigas, kurios pagal Direktyvos 14–20 straipsnius tenka paskirstymo sistemos operatoriams, yra brangu. Dėl šios priežasties Direktyvos 20 straipsnis turi būti aiškinamas kaip leidžiantis valstybėms narėms atidžiai ir siaurai apibrėžtoms subjektų kategorijoms taikyti pareigų, susijusių su prieiga prie tinklo, išimtis.

nėra FLH atveju, nes ši bendrovė pati suvar-toja 85.4 % per jos sistemą transportuojamos elektros energijos. Pagrindinis FLH tikslas – oro uosto valdymas.

G — Komisija

52. Komisija laikosi nuomonės, kad *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktas pažeidžia Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

50. Taikyti Direktyvos nuostatas net ir mažiausioms sistemoms būtų absurdiška ir neprotinga. Pareiga užtikrinti trečiųjų šalių prieigą reikštų pernelyg brangų mažų ir naujų sistemų eksploatavimą, o veiksmingai konkuruoti su didelėmis elektros energijos įmonėmis tokioms sistemoms taptų dar sunkiau. Atsižvelgiant į labai ribotą jų veiklos sritį, tokių sistemų atleidimas nuo trečiųjų šalių prieigos reikalavimų elektros energijos rinkos liberalizavimui turėtų tik nereikšmingą poveikį.

53. Ji teigia, kad Direktyvos 20 straipsnis, kuris reikalauja, kad trečiosioms šalims būtų suteikta prieiga prie perdavimo ir paskirstymo sistemų, yra taikomas faktinėms aplinkybėms, dėl kurių iškilo ginčas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam nacionaliniame teisme. Vertinama sistema yra Direktyvos 2 straipsnio 6 punkte apibrėžta paskirstymo sistema, nes ja elektros energija paskirstoma FLH ir dar 93 oro uoste veikiančioms bendrovėms. Todėl laisva prieiga prie tokios sistemos turėtų būti užtikrinama pagal Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį.

51. Galiausiai, remiantis sąvokos „paskirstymas“ formuluote Direktyvos 2 straipsnio 5 punkte, energija skirstoma „siekiant pristatyti ją vartotojams“. Todėl pristatymas vartotojams turėtų būti pagrindinis paskirstymo sistemos tikslas, tačiau akivaizdu, kad taip

54. Remiantis Direktyvos šešta ir septinta konstatuojamosiomis dalimis, laisvos trečiųjų šalių prieigos principas yra be galo svarbus, siekiant užtikrinti energijos vidaus rinkos sukūrimą. Todėl šio principo apribojimai gali būti leidžiami tik aiškiai

apibrėžtomis aplinkybėmis. Taigi Direktyva numato tik vieną bendrą pareigos suteikti prieigą trečiosioms šalims išimtį. Ši išimtis numatyta 20 straipsnio 2 dalyje ir yra susijusi su reikiamų sistemos operatoriaus pajėgumų aprūpinti elektros energija trūkumu. Vis dėlto ši Direktyvos nuostata negali pateisinti bendros įstatyme apibrėžtos išimties, nes *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkte apibrėžtiems įmonės tinklams nebūtinai nuolat trūksta tokių pajėgumų.

55. Kai kurių sistemų mažas dydis ir ribota ekonominė svarba iš esmės nepateisina laisvos prieigos principo netaikymo jų atžvilgiu. Sistemos dydis turi reikšmės tik sprendžiant paskirstymo sistemų operatorių teisinio atskyrimo klausimus, kaip tai išplaukia iš Direktyvos 15 straipsnio 2 dalies.

56. Direktyvos 13 straipsnis nepateikia jokio tam tikrų sistemų atleidimo nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, pateisinimo.

57. *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto pagrindu taip pat negali būti Direktyvos 26 straipsnio 1 dalyje numatyta išimtis „atskiroms mikrosistemoms“, nes, *inter alia*, Komisijai šiuo tikslu nebuvo pateikta jokio prašymo.

V — Priimtinumas

58. FLH ginčijo klausimo, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, priimtinumą iš esmės tuo pagrindu, kad šiame klausime pateikta hipotezė, nepagrįsta nagrinėjamu nacionaliniu įstatymu, todėl klausimas yra hipotetinis.

59. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką tik nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečias nagrinėjamos bylos aplinkybes, vertina prejudicinio sprendimo reikalingumą sprendimui priimti ir klausimų, dėl kurių Teisingumo Teismui pateikiamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, svarbą. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tik jeigu akivaizdu, kad nacionalinio teismo prašymas išaiškinti Bendrijos teisę niekaip nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar ginčo dalyku, arba kai klausimas yra hipotetinis ar bendro pobūdžio⁷.

60. Tačiau nagrinėjamoje byloje taip nėra. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą akivaizdu, kad šį prašymą pateikęs teismas

⁷ — Žr., *inter alia*, 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, Rink. p. I-4921, 59-61 punktus, 1997 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Somalfruit ir Camar*, C-369/95, Rink. p. I-6619, 40 ir 41 punktus ir 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Idéal tourisme*, C-36/99, Rink. p. I-6049, 20 punktą.

abejoja, ar *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą, kaip jis yra suformuluotas, nepažeidžia Direktyvos 20 straipsnio 1 dalies.

erdvės atžvilgiu įrengti vieną funkcinį vienetą sudarančios įmonės teritorijoje ir daugiausia naudojami energijai perduoti įmonės viduje arba susijusioms įmonėms.

61. Reikia pripažinti, kad Teisingumo Teismui pateiktame klausime nurodyta ne tik tikroji *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkto formuluotė, tačiau taip pat priduriama tokia frazė: „net tuo atveju, jeigu laisva prieiga prie sistemos nesukelia neprotingos naštos“. Šiuo teiginiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas paprasčiausiai nurodo, kur, jo nuomone, slypi įgyvendinančio nacionalinio įstatymo ir Direktyvos atitikties problema, t. y. tai, kad nukrypti nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, leidžiama toliau nevertinant, kokia našta faktiškai gali kilti sistemos operatoriui, jam laikantis šių pareigų. O prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinio teismo nuomone, reikalavimas atsižvelgti į tokią naštą išplaukia iš pačios Direktyvos. Tačiau dėl to klausimas netampa hipotetinis.

62. Taigi prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas, o klausimas, į kurį turi atsakyti Teisingumo Teismas, iš esmės yra toks: ar Direktyvos 20 straipsnio 1 dalis draudžia tokius nacionalinius teisės aktus, koks yra, pavyzdžiui, *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą, kuris bendrai leidžia netaikyti nuostatų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, vadinamiesiems „įmonės tinklams“, kurie

VI — Dėl esmės

63. Direktyva 2003/54 žymi antrąją Europos Bendrijos elektros energijos rinkos liberalizavimo etapą. Jos tikslas — užbaigti elektros energijos vidaus rinkos kūrimą, kuris buvo pradėtas Direktyva 96/92/EB⁸ (toliau — pirmoji elektros energijos direktyva)⁹.

64. Vienas iš pagrindinių elektros energijos vidaus rinkos liberalizavimo elementų yra trečiųjų šalių prieiga prie tinklo. Direktyvoje trečiųjų šalių prieigos principas atspindėtas 20 straipsnio 1 dalyje, kurioje reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų trečiųjų

8 — 1996 m. gruodžio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/92/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (OL L 27, p. 20).

9 — Trečiąjį paketą Komisija pateikė 2007 m. rugsėjo 19 d. (žr. Komisijos pranešimą spaudai IP/07/1361 ir trečiojo energetikos paketo aiškinamąjį memorandumą, kurį galima rasti http://ec.europa.eu/energy/electricity/package_2007/doc/2007_09_19_explanatory_memorandum_en.pdf). Atrodo, kad pasiūlyti pakeitimai nėra susiję su nagrinėjamoje byloje vertinama nuostata.

šalių prieigos prie perdavimo ir paskirstymo sistemų įgyvendinimą. Remiantis Direktyvos 20 straipsnio 1 dalimi, pareigos, susijusios su trečiųjų šalių prieiga, pagal direktyvą yra taikomos tik vadinamosioms „perdavimo sistemoms“ arba „paskirstymo sistemoms“ šios Direktyvos prasme.

65. Neabejotina, kad FLH eksploatuojama sistema nėra perdavimo¹⁰ sistema. Norint išsiaiškinti, ar trečiosioms šalims vis tiek turi būti suteikta prieiga pagal Direktyvos 20 straipsnio 1 dalį, telieka nuspręsti, ar vertinama sistema gali būti paskirstymo sistema.

66. Šiuo atžvilgiu galima trumpai pažymėti, kad abejotina, ar, pavyzdžiui, FLH taip pat gali būti pripažįstama elektros energijos „tiekėju“ ir (arba) „didmenininku“ Direktyvos prasme. Tačiau šis galimas papildomas kvalifikavimas nagrinėjamoje byloje neturi reikšmės, nes, remiantis Direktyva, negalima daryti išvados, kad tai neleistų FLH tuo pačiu metu būti paskirstymo sistemos operatoriumi, kuris iš esmės privalo suteikti trečiosioms šalims prieigą prie savo eksploatuojamos paskirstymo sistemos.

67. Todėl nagrinėjamoje byloje aktualus klausimas yra tas, ar tokia sistema, pavyzdžiui, FLH eksploatuojama sistema, kuri, taikant ginčijamus Vokietijos teisės aktus, gali būti atleista nuo įpareigojimų, iš tiesų yra „paskirstymo sistema“ Direktyvos prasme.

68. Direktyva neapibrėžia sąvokos „paskirstymo sistema“, tačiau „paskirstymas“ joje apibūdinamas kaip „elektros energijos transportavimas labai aukštos, aukštos ir nelabai aukštos įtampos paskirstymo sistemomis, siekiant pristatyti ją vartotojams, išskyrus tiekimą“¹¹.

69. Tokiomis aplinkybėmis, norint nustatyti Direktyvoje vartojamos sąvokos „paskirstymo sistema“ reikšmę, būtina apsvarstyti ne tik atitinkamos Direktyvos nuostatos formuluotę, tačiau ir jos kontekstą, o taip pat teisės akto, kuriame ji yra, siekiamus tikslus¹².

70. Liberalizuodama ir derindama elektros energijos rinkos veikimo sąlygas, kad

10 — Pagal Direktyvos 2 straipsnio 3 punktą „perdavimas“ – tai elektros energijos transportavimas ypač aukštos ir labai aukštos įtampos tinklų sujungimo sistema, siekiant pristatyti ją galutiniam vartotojui ar paskirstytojams, išskyrus tiekimą.

11 — Žr. Direktyvos 2 straipsnio 5 punktą.

12 — Šia prasme žr., *inter alia*, 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, Rink. p. 3781, 12 punktą, 1984 m. vasario 21 d. Sprendimo *St. Nikolaus Brenneri und Likörfabrik*, 337/82, Rink. p. 1051, 10 punktą ir 1999 m. spalio 14 d. Sprendimo *Adidas*, C-223/98, Rink. p. I-7081, 23 punktą.

nacionalinės rinkos būtų visiškai integruotos į vieną tikrą ir visiškai veiksmingą energijos rinką, Direktyva siekia užbaigti kurti energijos vidaus rinką¹³.

71. Tikslas užtikrinti valstybėse narėse vienodas veikimo sąlygas rinkos atvėrimo prasme¹⁴ reikalauja vienodai aiškinti Direktyvos materialinę taikymo sritį. Tai reiškia, kad bendrojo principo dėl trečiųjų šalių prieigos apribojimus būtina aiškinti siaurai ir apsiriboti tik tais, kurie numatyti Direktyvoje. Be to, tai užkerta kelią galimybei, kad tokia nuostata, koks yra Direktyvos 13 straipsnis, kuris numato, kad valstybės narės paskiria vieną ar kelis paskirstymo sistemos operatorius arba reikalauja, kad tai padarytų įmonės, kurioms priklauso paskirstymo sistemos, arba kurios yra atsakingos už šias sistemas, galėtų suteikti valstybėms narėms visišką laisvę apibrėžiant „paskirstymo sistemą“.

72. Be to, remiantis Direktyva, akivaizdu, jog vienas iš pagrindinių energijos rinkų liberalizavimo elementų yra užtikrinti, kad elektros energijos vartotojai turėtų teisę laisvai pasirinkti tiekėją, o tiekėjai turėtų teisę

laisvai tiekti elektros energiją vartotojams¹⁵. Šios dvi teisės yra neabejotinai susijusios tarpusavyje, nes tam, kad vartotojai galėtų laisvai pasirinkti tiekėją, būtina, kad tiekėjas už atitinkamą ir nediskriminuojantį užmokestį turėtų teisę į prieigą prie įvairių perdavimo ir paskirstymo sistemų, kuriomis elektros energija transportuojama vartotojui.

73. Trečiųjų šalių prieigos principo reikšmė taip pat yra akivaizdi, atsižvelgiant į Direktyvos priėmimo aplinkybes. Nuostata, reikalaujanti, kad valstybės narės užtikrintų trečiųjų šalių prieigą, buvo pagrindinis Komisijos pasiūlymo iš dalies pakeisti pirmąją elektros energijos direktyvą elementas¹⁶, kuris praktiškai nepakeistas buvo priimtas Direktyvos 20 straipsnyje.

74. Be to, savo praktikoje dėl pirmosios elektros energijos direktyvos Teisingumo Teismas jau yra pabrėžęs nediskriminuojančios trečiųjų šalių prieigos prie tinklo reikšmę¹⁷.

75. Būtent atsižvelgiant į šias aplinkybes ir turi būti aiškinamas sąvokos „paskirstymo sistema“ turinys, kuris yra ypač svarbus

13 — Žr. aiškinamąjį memorandumą, kurį Komisija pateikė kartu su Pasiūlymu priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Direktyvas 96/92/EB ir 98/30/EB dėl elektros energijos ir dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių (COM/2001/0125 (galutinis)).

14 — Žr. 13 išnašoje nurodytą aiškinamąjį memorandumą.

15 — Žr. Direktyvos ketvirtą konstatuojamąją dalį. Ši pasirinkimo laisvė turi būti visiškai įgyvendinta ne namų ūkio vartotojų atžvilgiu iki 2003 m. sausio 1 d., o visoms kitoms vartotojų kategorijoms – vėliausiai iki 2005 m. sausio 1 dienos.

16 — COM/2001/125 (galutinis) (OL C 240E, 2001, p. 60).

17 — Žr. 2005 m. birželio 7 d. Sprendimo *Vereeniging voor Energie, Milieu en Water ir kiti, C-17/03*, Rink. p. I-4983, 42–46 punktus.

nustatant tikrąjį Direktyvos 20 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos trečiųjų šalių prieigos turinį. Pirmajame etape aš išnagrinėsiu, kiek, apibūdinti „paskirstymo sistema“, yra svarbūs tokie kriterijai kaip sistemos dydis arba paskirtis.

76. Visų pirma galima pažymėti, kad Direktyva nenurodo, kokio dydžio turi būti elektros energijos sistema, kad ją būtų galima laikyti „paskirstymo sistema“. Tačiau pagal Direktyvą sistemos dydis yra svarbus taikant tam tikrus kitus svarbius įpareigojimus, pirmiausia paskirstymo sistemos operatorių atskyrimą¹⁸.

77. Kalbant apie pareigą užtikrinti trečiųjų šalių prieigą, panašu, kad dydis yra svarbus tik išimtinėmis aplinkybėmis¹⁹, t. y. apibūdinti atskiras mikrosistemas ir mažas atskiras sistemas, kurių atveju valstybės narės gali taikyti, *inter alia*, pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, išimtis. Vis dėlto galimybė atleisti nuo šių pareigų atskiras

sistemas tiesiogiai grindžiama ne jų dydžiu, o tuo, kad tokios sistemos yra arba nesujungtos su didesnėmis sistemomis, arba iš didesnių sistemų gauna labai mažai elektros energijos, ir dėl to šioms atskiroms sistemoms būdingi labai specifiniai techniniai suvaržymai, ypač dėl elektros energijos tiekimo galutiniams vartotojams saugumo²⁰. Taigi atskirų mikrosistemų dydis buvo nustatytas labai specialiam tikslui ir negali būti pripažįstamas bendru rodikliu, parodančiu, kokio dydžio sistemos Bendrijos teisės aktų leidėjas siekė reguliuoti.

78. Mano nuomone, tai rodo, kad Direktyvą iš esmės siekiama taikyti įvairioms sistemoms, nepaisant jų dydžio. Tai neužkerta kelio galimybei, kad tam tikrų svarbiausių Direktyvoje įtvirtintų įpareigojimų taikymas gali priklausyti nuo atitinkamos sistemos dydžio, kaip yra atskyrimo atveju.

79. Be to, nors Direktyvos netaikymas vienai „mažai“ sistemai nebūtinai turės reikšmingą poveikį konkurencijai, taigi ir elektros

18 — Direktyvos 15 straipsnio „Paskirstymo sistemos operatorių atskyrimas“ 2 dalies paskutiniame sakinyje nustatyta, kad „valstybės narės gali priimti sprendimą netaikyti straipsnio 1 ir 2 dalių integruotoms elektros energijos įmonėms, aptarnaujančioms mažiau kaip 100 000 sujungtų vartotojų arba mažas izoliuotas sistemas“. Žr. taip pat Direktyvos vienuoliktą konstatuojamąją dalį, kurioje nustatyta, kad „siekiant išvengti neproporcingos finansinės ir administracinės naštos mažoms paskirstymo bendrovėms, valstybės narės reikia suteikti galimybę, jei būtina, atleisti šias bendroves nuo teisinių reikalavimų taikyti paskirstymo atskyrimą“.

19 — Žr. 26 straipsnį, kuris tam tikromis aplinkybėmis leidžia atskiroms mikrosistemoms ir mažoms atskiroms sistemoms netaikyti pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga.

20 — „Imonių tinklai“ ENWG prasme iš esmės yra uždari, tačiau tai nereiškia, kad jie yra atskiri, nes jie gali gauti elektros energiją iš didesnio tinklo, prie kurio yra prijungti.

energijos sektoriaus liberalizavimui, tai niekaip nėra susiję su klausimu, kaip konkurenciją paveiks Direktyvos netaikymas visai mažų sistemų kategorijai.

Šis klausimas kyla iš frazės „siekiant pristatyti ją vartotojams“, Direktyvos 2 straipsnio 5 punkte apibrėžiant sąvoką „paskirstymas“.

80. Bet kuriuo atveju, nepaisant akivaizdžių sunkumų apibrėžiant, kada sistema turi būti pripažįstama „maža“, nėra jokių nuorodų į tai, kad pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą nuo įpareigojimų būtų atleidžiamos tik santykinai „mažos“ sistemos. Jeigu įvykdomos šioje nuostatoje įtvirtintos sąlygos, sistemos atleidžiamos nuo įpareigojimų, nepaisant jomis tiekiamo elektros energijos kiekio. Tai reiškia, kad taikant *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą nuo įpareigojimų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, gali būti atleisti, pavyzdžiui, daug didesni oro uostai nei Leipcigo-Halės oro uostas.

81. Todėl aš manau, kad mažas sistemos dydis nėra esminis kriterijus, kuriuo remiantis tokią sistemą, kokia yra FLH eksploatuojama sistema, būtų galima atsakyti pripažinti „paskirstymo sistema“ ir bendrai atleisti ją nuo principo dėl trečiųjų šalių prieigos taikymo.

82. Antra, reikia nustatyti, kiek, pripažįstant sistemą „paskirstymo sistema“, yra svarbi tokios sistemos eksploatavimo paskirtis.

83. Tam tikrų sistemų atleidimas nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, remiantis vien šių sistemų eksploatavimo paskirtimi, kelia pavojų, kad, priklausomai nuo to, ar sistema yra valdoma kaip dalis kitos veiklos, ar jos valdymas sudaro atskirą veiklą, ta pati sistema gali būti atleidžiama nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, arba neatleidžiama. Pavyzdžiui, jeigu FLH savo elektros energijos sistemos eksploatavimą būtų perleidusi kitai bendrovei, kurios vienintelis tikslas būtų sistemos eksploatavimas, siekiant aprūpinti elektros energija oro uostą ir kitus jame veikiančius vartotojus, elektros energija akivaizdžiai būtų skirstoma „siekiant pristatyti ją vartotojams“, kaip nurodyta Direktyvos 2 straipsnio 5 punkte. Taigi jeigu vadinamiesiems „įmonių tinklams“ būtų netaikomos pareigos, susijusios su trečiųjų šalių prieiga, tai reikštų skirtingą tokių pačių sistemų vertinimą vien tik dėl sistemos operatoriaus veiklos tikslo.

84. Šio požiūrio laikymasis taip pat reikštų, kad tas pats vartotojas, pavyzdžiui, parduotuvė arba restoranas, turės teisę laisvai pasirinkti elektros energijos tiekėją arba jos neturės, priklausomai nuo elektros energijos sistemą, prie kurios šis vartotojas

yra prisijungęs, norėdamas gauti elektros energiją, eksploatuojančio operatoriaus veiklos tikslo. Taigi pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, netaikymas sistemoms, remiantis jų eksploatavimo paskirtimi, reikš skirtingą galutinių vartotojų vertinimą.

85. Šie svarstymai leidžia teigti, kad tokia situacija, kai sistema pripažįstama „paskirstymo sistema“, tik jeigu jos pagrindinis tikslas – tiekti elektros energiją visuomenei, iš esmės lemtų sistemos operatorių, o taip pat vartotojų diskriminaciją. Toks rezultatas sunkiai suderinamas su Direktyvoje siekiamu tikslu užtikrinti nediskriminuojančią trečiųjų šalių prieigą ir galutinių vartotojų teisę laisvai pasirinkti energijos tiekėją.

86. Be to, nemanau, kad tam tikras mažas ar uždaras sistemos dėl struktūrinių priežasčių būtų bendrai atsisakoma pripažinti „paskirstymo sistemomis“. Iš tiesų buvo tvirtinama, kad Direktyvos įpareigojimai paskirstymo sistemos operatoriams, o ypač įpareigojimai, susiję su trečiųjų šalių prieiga, *per se* pernelyg apsunkina kai kuriuos operatorius, ypač jeigu jie yra maži, rinkos naujokai ir (arba) jeigu

jų pagrindinis tikslas nėra vartotojų aprūpinimas elektros energija. Dėl šios priežasties paskirstymo sistemų operatoriams negali būti taikomi Direktyvos įpareigojimai.

87. Šiam požiūriui negalima pritarti. Valstybės narės naudojasi plačia veiksmų laisve, kaip praktikoje įgyvendinti Direktyvoje numatytus įpareigojimus, susijusius su trečiųjų šalių prieiga. Mažesnėms arba naujai sukurtoms sistemoms, o taip pat sistemoms, kurių pagrindinis tikslas nėra vartotojų aprūpinimas elektros energija, valstybės narės galėtų numatyti švelnesnę administracinę režimą. Taigi tikroji tokių įsipareigojimų įvykdymo našta, tenkanti atskiram operatoriui, tam tikra prasme priklauso nuo kiekvienos valstybės narės pasirinkimo²¹. Todėl ši priežastis pati savaime neleidžia tokių sistemų visiškai atleisti nuo Direktyvoje paskirstymo sistemos operatoriams nustatytų įpareigojimų ir ypač nuo pareigų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga.

88. Taigi darytina išvada, kad nė viena iš pirmiau pateiktų priežasčių savaime nepateisina Direktyvoje apibrėžtos sąvokos „paskirstymo sistema“ netaikymo tokiai

21 — Pavyzdžiui, Vokietijos teisės aktų leidėjas pasirinko prieigos prie tinklo tarifų išankstinę kontrolę, „nepageidaujamą ir suvaržantį reguliavimo instrumentą, kurio Bendrijos teisė nereikalauja, o ne paprasčiausiai apsiribojo priežiūros metodais šioms tarifams apskaičiuoti“. Žr. Thomas von Danwitz „Regulation and Liberalisation of the European Electricity Market – A German View“, 2006 *Energy Law Journal*, t. 27:423, p. 448.

sistamai, kokia yra Leipcigo-Halės oro uosto eksploatuojama sistema.

89. Visiškai priešingai – kai kurie elementai netgi leidžia teigti, kad tokia sistema, kokia yra eksploatuojamoji FLH, iš tiesų turi būti pripažįstama paskirstymo sistema Direktyvos prasme.

90. Nors panašu, kad vertinama sistema daugiausia naudojama pačiai FLH aprūpinti elektros energija²², reikia nepamiršti, kad 2004 m. apie 15 % bendro elektros energijos kiekio buvo paskirstyta trečiosioms šalims, o tai, remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, prilygsta apie 1 000 trijų asmenų namų ūkių suvartojimui, ir šis skaičius nuolat didėja²³. Taigi, nors trečiųjų šalių aprūpinimas elektros energija ir nėra dominuojantis, tačiau jo taip pat negalima laikyti nereikšmingu.

91. Taip pat aš nematau jokių priežasčių, kodėl Leipcigo-Halės oro uoste veikiančios

93 įmonės neturėtų būti pripažįstamos „tikrosiomis“ trečiosiomis šalimis. Nors ir įsikūrusios oro uoste, jos siekia savarankiškų komercinių tikslų. Kaip buvo patvirtinta posėdyje, jų sutartiniai santykiai su FLH daugiausia apsiriboja nuomos sutartimis. Todėl aptariamų 93 įmonių padėtis iš esmės nelabai skiriasi nuo įmonių, kurios nuomojasi komercines patalpas miesto centre arba mažmeninės prekybos centruose. Taigi iš esmės šioms įmonėms turi būti suteikta galimybė laisvai pasirinkti elektros energijos tiekėją. Šiuo tikslu trečiosioms šalims iš esmės turi būti suteikta prieiga prie sistemos, kuria elektros energija tiekama į sujungimo taškus su šių vartotojų privačiais įrenginiais.

92. Dėl šių priežasčių aš manau, kad tokia sistema, kokia yra eksploatuojamoji FLH, turi būti pripažįstama Direktyvoje apibrėžta „paskirstymo sistema“.

93. Tačiau tai dar nereiškia, kad, laikantis Direktyvos, tokia sistema negalėtų būti atleidžiama nuo įpareigojimų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga. Iš tiesų, siekdama nustatyti pusiausvyrą tarp, viena vertus, poreikio suteikti trečiosioms šalims prieigą prie tinklo ir, kita vertus, poreikio užtikrinti svarbesnius visuomenės interesus, pavyzdžiui, tiekimo saugumą ir bendro ekonominio intereso paslaugų vykdymą,

22 — Kaip jau minėta šios išvados 15 punkte, 2004 m. per šią sistemą suvartotos energijos kiekis sudarė apie 22 200 MWh, iš kurių apie 3 800 MWh arba 14,6 % buvo patiekta kitoms oro uoste veikiančioms įmonėms.

23 — Remiantis prašymu priimti prejudicinį sprendimą, buvo prognozuojama, kad 2007 m. kitoms oro uoste veikiančioms įmonėms tiekiamos energijos kiekis bus apie 8 000 MWh, t. y. prilygs 2 000 trijų asmenų namų ūkių suvartojimui ir reikš vertinamą tinklu trečiosioms šalims tiekiamos energijos kiekio padvigubėjimą vien per trejus metus.

Direktyva numato nemažai nuostatų, pagal kurias sistemos atleidžiamos nuo tam tikrų įpareigojimų.

pajėgumų suteikti prieigą. Be to, būtų sunku sutikti, kad pajėgumų trūkumu pagrįsta išimtis galėtų būti neribota laiko atžvilgiu.

94. Pagal Direktyvos 3 straipsnio 8 dalį narės gali nuspręsti netaikyti 20 straipsnio nuostatų, „jeigu šių nuostatų taikymas teisiškai ar faktiškai trukdys vykdyti elektros energijos įmonėms nustatytus įsipareigojimus atsižvelgiant į bendrą ekonominį interesą ir jeigu tai nedarys tokios įtakos prekybos plėtrai, kuri būtų priešinga Bendrijos interesams“. Negalima atmesti tikimybės, kad kai kurie „įmonių tinklai“, patenkantys į *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punkte numatytos išimties taikymo sritį, gali tenkinti šias sąlygas. Kita vertus, nėra jokio pagrindo ir išvada, kad yra būtent taip, prieš tai visiškai nevertinus aptariamų sistemos eksploatavimo aplinkybių.

96. Kaip jau minėta pirmiau, Direktyvos 26 straipsnis numato, *inter alia*, įpareigojimų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, išimtį atskiroms mikrosistemoms ir mažoms atskiroms sistemoms. Tačiau nėra jokių duomenų, kad FLH eksploatuojama sistema arba visi „įmonių tinklai“, turintys teisę į išimtį pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą, yra atskiri Direktyvos prasme. Be to, norėdamos taikyti šią išimtį, valstybės narės turi pateikti Komisijai prašymą, tačiau Vokietija niekada nėra pateikusi tokio prašymo. Kiekviena iš šių priežasčių užkerta kelią „įmonių tinklams“ taikomą išimtį pagal *EnWG* 110 straipsnio 1 dalies 1 punktą bendrai grįsti Direktyvos 26 straipsniu.

95. Paskirstymo sistema taip pat gali būti atleista nuo įpareigojimų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, pagal Direktyvos 20 straipsnio 2 dalį, jeigu „trūksta būtinų pajėgumų“. Šiuo atveju taip pat negalima atmesti tikimybės, kad ši nuostata suteikia teisę nuo įpareigojimų atleisti tam tikrus „įmonių tinklus“, tačiau akivaizdu, kad ši išimtis netaikoma, jeigu nėra jokių pagrįstų įrodymų, jog trūksta

97. Remiantis tuo, kas išdėstyta, nuostatų, nustatančių įpareigojimus, susijusius su trečiųjų šalių prieiga, netaikymas *EnWG* apibrėžtiems „įmonių tinklams“ negali būti grindžiamas Direktyvos tekstu, kontekstu ar tikslu.

VII — Išvada

98. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, aš manau, kad atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, turėtų būti toks:

2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/54/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 96/92/EB, 20 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama kaip draudžianti tokius nacionalinės teisės aktus, kurie bendrai leidžia netaikyti nuostatų, susijusių su trečiųjų šalių prieiga, paskirstymo sistemoms, kurios erdvės atžvilgiu yra įrengtos vieną funkcinį vienetą sudarančios įmonės teritorijoje ir daugiausia naudojamos energijai perduoti įmonės viduje arba susijusioms įmonėms.